

Svenska reformgruppen

Till familje- och omsorgsminister Juha Rehula,
projektchef Tuomas Pöysti,
förändringsledare Sinikka Salo och
medicinalråd Taina Mäntyranta

Bästa mottagare,

Svenska reformgruppen höll ett möte den 14 april och hade då glädjen att höra Sinikka Salo och Taina Mäntyranta berätta om beredningen av reformen. I diskussionen som följde beslöt reformgruppen att framföra följande frågor som speciellt viktiga i den fortsatta beredningen:

1. För att garantera de språkliga rättigheterna i vården räcker det inte med grundlagen och språklagen, utan var och ens rätt till vård på eget språk och landskapens skyldighet att ordna vård på svenska och finska måste regleras i en särskild paragraf i lagen om ordnandet av social- och hälsovården.
2. För att garantera den svenskspråkiga befolkningens rätt till service och information på sitt modersmål, måste de tvåspråkiga landskapens skyldigheter regleras i en särskild paragraf i landskapslagen.
3. För att garantera påverkningsmöjligheterna för den språkliga minoriteten, är det nödvändigt att det finns en representant för den mindre språkgruppen i de tvåspråkiga landskapens styrelse, även om valresultatet inte hade gett representation. Det bör därmed stadgas att minst en ledamot och en ersättare i styrelsen representerar den mindre språkgruppen, dvs. den svensk- eller finskspråkiga befolkningen, i landskapet.
4. Tvåspråkiga landskap bör ha en nämnd för den språkliga minoriteten. Nämnden ska ha reella påverkningsmöjligheter samt följa upp och ge förslag till utveckling av tjänsterna för den språkliga minoriteten. Ordförande för nämnden ska vara medlem i landskapsstyrelsen.
5. När det stadgas om grunderna till frivillig centralisering av landskapens verksamhet, måste språkliga rättigheter finnas med som en grund. Om vården för olika minoriteter inom den svenskspråkiga minoriteten (t.ex. missbrukarvård, funktionshinderservice, vård av psykisk ohälsa) splittras på fler landskap blir klientunderlaget väldigt litet i de olika landskapen. Därför måste det vara möjligt att centralisera ansvaret för vården av vissa specialgrupper. Av samma orsak bör landskapen kunna samarbeta och bilda bolag över landskapsgränserna.

6. När fem samarbetsområden ska ansvara för produktionen av viss vård, är det viktigt att det i samarbetsavtalen mellan landskapen ingår förpliktelser om ansvar för vård på båda nationalspråken. I samarbetsavtalet bör landskapen komma överens om hur vården ska ordnas i praktiken för att garantera tillgången till vård på både svenska och finska enligt lika grunder.
7. När den omfattande jourverksamheten koncentreras till 12 sjukhus måste Vasa centralsjukhus vara ett av dessa sjukhus. Vasa sjukvårdsdistrikt är det enda sjukvårdsdistriktet på fastlandet som har svenska som majoritetsspråk, och hela Vasa centralsjukhus verksamhet är fullständigt tvåspråkig. Det är inte realistiskt att bygga upp en motsvarande fungerande tvåspråkig servicekultur inom ett landskap med liten svenskspråkig befolkning.
8. Valfriheten och bolagiseringen av den offentliga vården medför ett behov av tydliga förpliktelser om var och ens rätt att få vård på eget språk, landskapens skyldighet att garantera detta och bolagens beredskap att ge vård på båda nationalspråken. Språklagens stadganden om offentliga bolag och privata aktörer (24 § och 25 §) är inte tillräckliga för att garantera tillgången till vård på eget språk enligt lika grunder. Därför måste de tvåspråkiga landskapen, t.ex. genom kvalitetskriterier, säkerställa att de offentliga och privata bolag som producerar vård som bekostas med offentliga medel kan ge service på svenska i tillräcklig utsträckning.
9. Den svenska befolkningen är geografiskt utspridd och många bor i glesbygder, vilket utgör en utmaning för förverkligandet av en fungerande valfrihet för den svenskspråkiga befolkningen. Valfrihetsmodellen bör utformas så att de tvåspråkiga landskapen har mekanismer för att i praktiken garantera att det finns tillräcklig tillgång till service på svenska i alla delar av landskapen.
10. Slutligen vill vi framföra vikten av att utveckla digitala lösningar så att de fungerar på båda nationalspråken från början. En översättning av ett finskspråkigt system till ett fungerande svenskspråkigt system i efterhand är både kostsamt och svårt att genomföra.

Vänligen,

Svenska reformgruppen

Ulla-Maj Wideroos
ordförande

Kristina Wikberg
Direktör, svenska och
internationella ärenden
Finlands Kommunförbund

Markus Österlund
Folktingssekreterare
Svenska Finlands folkting